

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. LXII. Veliterna. Testamentum conditum in statu, quo testator filios non habebat, an mutato statu, atque filiis procreatis, cesset quoas omnia, etiam legata ad pias causas, vel potiùs ista ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

prelud. num. 29. & seqq. & Lucidor. de illegit. cap. 1. num. 1. & 2. & 5. apud quos ceteri; Talisque est communis usus, quod filii clericorum in minoribus, habentur pro fornicariis tantum.

Secus autem, ubi in facto bene probata esset dicta circumstantia concubinitus, quoniam, cum etiam clericis in minoribus sit prohibitus, & punibilis concubinitus de jure canonico, & clarius per Sae. Conc. Trid. *sess. 25. de Reformat. cap. 14.* cum ibi deductis per *Barbos. in collectan. & per Carol. de Grass. ubi supra in prelud. num. 49. Farinac. quest. 138. par. 1. Bellest. disquis. cleric. tit. de pen. cleric. cap. 3.* hinc proinde idem resultabat effectus, aded ut ea qualitas, quæ attento jure civili in laicis prodest, in clericis attento jure canonico noceat.

Ubi verò, ista quoque circumstantia cessaret, disputatum fuit, an in proposito attendenda esset dispositio juris civilis, qua attenta generaliter, ac indefinite, omnes dicuntur spurii, qui dici non possunt veri naturales tantum, quales sunt habentes requisita de eodem jure civili desiderata, ut scilicet suscepti sint ex concubina domi retenta, in schemate, & figura matrimonii, ut per *Paleot. de noth. & spur. cap. 12. Mantio. de conject. lib. 11. tit. 11. Mart. de success. par. 1. quest. 16. art. 1. cum aliis per Lucidor. de illeg. in prelud. numer. 2. & seq. & Rota decis. 254. par. 2. divers. Vel potius attendenda esset dispositio juris canonici, qua attenta generaliter dicuntur naturales tantum illi, quidam non possunt adulterini, vel incestuosi, sive sacrilegi, ex deductis per eundem *Lucidor. ubi supra, & Rot. in disc. post decis. 811. par. 1. divers. Michalor. de fratr. par. 3. cap. 2. n. 26.**

Probabilius autem (etiam in sensu veritatis) dicebam, ut dispositio juris civilis in hoc proposito attendenda esset, (quidquid, non distinguendo unum jus ab altero, ponderet *Thef. jun. in addit. ad d. decis. 126. Thesaur. sen.*); Quoniam, ut ex *Abb. in cap. tanta num. 12. qui filii sine legitimi*, advertitur in dicto disc. post dec. 811. par. 1. *divers. num. penult. & fin.* cum aliis per *Lucidor. d. prelud. num. 18.* in hac successionis materia, non jus canonicum, sed civile attendi debet, ut etiam pluries advertitur *sub tit. de success. ad materiam graduum*, ut non accedente expressa dispositione in contrarium, illorum computatio, ad limites juris civilis, non autem canonici, facienda sit.

Demum quoad tertium punctum; Scribentes pro testamentario, fundamentum constituebant in doctrina *Abb. in cap. quia nos num. 4. de testamen. ubi firmat*, quod testamenta clericorum non subjacent quærelæ inofficiosa, ex duplici ratione per eum assignata; Primum scilicet, quia text in eodem *cap. quia nos liberam testandi facultatem clericis tribuit*, ponderando illud verbum *libere*; Et secundò; quia clerici dicuntur milites Christi, ideoque gaudere debent omnibus privilegiis, quibus potiuntur milites sæculi, dum inter militaria privilegia, est istud, ut eorum testamenta inofficiosa quærelæ non subjaceant, istamque doctrinam referunt, & sequi videntur *Surd. conf. 259. num. 10. Gratian. discept. 464. num. 16. Andreol. contro. 326. num. 6. Bellest. disq. cler. tit. de bon. cler. § 7. n. 6.*

Verum his non obstantibus, contrarium credebam probabilius in hac specie inofficiositatis, quidquid sit respectu aliarum specierum resultantium à quadam subtilitate juris, quoniam ab ista proveniente ab institutione turpis personæ, neque militaria testamenta exempta sunt, ex ea ratione, ut id sit inductum in odium ipsius personæ institutæ, non autem ob prohibitionem factam testatori, ut ad-

vertit *Marta de success. par. 1. quest. 26. art. 2. num. 25.* Ideoque meritò in jure non reperitur hoc privilegium concessum militibus privilegiatis, ut attributum legitur circa ea, quæ pendunt à subtilitate juris, circa solemnitates, vel circa necessitatem adhibendi honorabilem titulum institutionis cum similibus.

Quo verò ad alteram rationem, desumptam ex dispositione text. in *d. cap. quia nos*; Ultrà ponderationes, de quibus *supra d. 34.* occasione facultatis testandi, quæ exinde desumitur etiam in filiisfamilias, quod scilicet dicta Decretalis solum edita fuerit, ad tollendum obstaculum intestabilitatis, quod habent clerici, ut illud quod militat in bonis ecclesiasticis, non procedat in patrimonialibus, seu prophanis ex ibi deductis; Advertetbam rectè congruere etiam à fortiori rationem supra assignatam in testamento militari, quoniam illegitimi, excepta obligatione alimentorum, (circa quæ jus canonicum, inhærendo cuidam naturali æquitati, seu parentum punitioni, juris civilis rigores relaxat, magisque benignè ergà illegitimos se gerit); In reliquis, illi sunt magis exosi ipsi juri canonico, quam civili, ideoque prorsus improprium est, ut id quod favore illegitimorum, prohibitum est laicis, eum illegitimis, & ex peccato procreatis, permittitur esse debeat clericis, & personis ecclesiasticis ex dispositione juris canonici, quod magis eos abhorret.

Agitur etiam in prima decisione edita pro validitate testamenti, de instituti legitimatione, resultantè à clericatu, per quem, ad instar ingressus in Religionem, ista infantia purgari dicitur, juxta ea quæ ponderantur per *Thef. jun. dicta decis. 126. num. fin.* quoniam aliud est agere de vera, & formali legitimatione ad effectum capacitatis succedendi ipsimet patri, vel in fideicommissis, & feudis, ac similibus, ad quos effectus ista species legitimationis non sufficit; Aliud verò est ad effectum abluendi maculam infamiae; Verum istud fundamentum corruerat ex facto, dum ex hac parte debebatur, quod clericatus fuerat susceptus post mortem testatoris, & sic post jam factum casum successionis, ideo que in posteriori disputatione motivum neglectum fuit.

VELITERNA

PRO

HÆREDE CÆSARIS MACIOTTI.

Responsum pro veritate.

Testamentum conditum in statu, quo testator filios non habebat, an mutato statu, atque filiis procreatis, cesset quoad omnia, etiam legata ad pias causas, vel potius ista egeant expressâ, & speciali revocatione.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **A**n legata ad pias causas veniant in generali dispositione, velegeant mentione speciali.
- 3 **D**e repetitione admittenda, vel excludenda.

DISC.

DISC. LXII.

Cæsar, & Marta fratres in simul viventes, ob pestem in loco grassantem, ad imminentem utriusque mortis casum cogitando, testamentum in eadem charta condiderunt, in quo unus, alterum superflitem instituendo, in casu mortis utriusque sine filiis legitimis, & naturalibus, plura ordinarunt legata, tam pia, quam profana, universon ferè assem absorbentia; Cumque defuncta Marta, superflite Cæsare, hic, uxore postmodum ducta, morti proximus, aliud considerit testamentum, in quo, prævia dicti alterius revocatione, heredem instituit ventrem prægravantem uxoris, atque in ejus defectu ipsam met uxorem; Hinc sequuta Cæsaris morte, antequam speratus partus luci ederetur, pro veritate requisitus sui, an legata contenta in primo testamento deberentur, & quæ

Quoad ad bona Cæsaris, sive posthumus perfectè nasceretur, sive non, censui planam esse negativam, nulla scilicet legata deberi, itante posteriori perfecto testamento, per quod præcedens evanuit; Licet enim apud plerisque dubitatum fuerit, an dispositio ad pias causas, sub generali revocatione veniant, vel potius egeant mentione speciali, atque juxta hanc secundam partem, favore causæ piæ teneant *Oldrad.* & ceteri relati per *Mantic. de conjectur. lib. 3. tit. 3. num. 47. Rouit. decis. 56. num. 2.* Verior tamen, atque ubique recepta est contraria sententia, quam tenent *Bart. cons. 76. Bald. cons. 22. lib. 1.* & ceteri, quorum auctoritate ita bene firmatur per *Rot. dec. 721. num. 5. par. 2. recen.* & plene ex auctoritatibus, & decisionibus ab eis collectis probant *Rouit. d. decis. 56.* & alii relati per *Rubenum de testamentis ad pias causas cap. 66. num. 214. cum pluribus sequen.* præsertim ubi agitur de testamento condito de tempore alicujus imminenti periculi secum ferentis præsuppositum, ut tunc mors sequi deberet, ut bene ponderatur apud *Rouit. decis. 56.* Idque etiam si posthumus non nasceretur.

Per ejus enim nativitatem, quamvis hoc posterius testamentum non adesset, prius cessaret, etiam quoad legata & particulares dispositiones, dum præteritio ignorantè facta est, ideoque non intrat dispositio *text. in Auth. ex causa Cod. de liber. præter.* Neque in hoc pia causa videtur privilegiata, cum ejus favor percutiat concernentia solemnitatem, ejusque defectus, ac alios resultantès a dispositione Juris positivi suppleat, non autem ea, quæ concernunt defectu voluntatis, quæ piæ causæ favor non supplet, ut sæpius in præcedentibus; Clarius verò quia dicti testamenti tenor ostendebat, ut ita dispositum esset, cum præsupposito mortis utriusque sine filiis, in quorum casu aperta erat disponentium voluntas, à verisimilitudine etiam comprobata, non ita profusè disponendi.

Quo verò ad bona Martæ alterius testatrix; Quatenus adesset (quod improbable videbatur, dum innupta decesserat, atque bona proveniebant ab utroque parente, quorum successio soli Cæsari fratri delata erat ex Statuto Urbis obligante ad solam dotationem feminae); Adhuc dicebam, ut expectandus esset exitus partus; Si enim ille perfectè edebatur, certum pariter videbatur legata non deberi, dum constabat quod testamentum ordinatum esset, sub hoc præsupposito, & conditione mortis utriusque sine filiis, in quorum casu, improbabile est, quod Marta voluerit ab universon ejus asse nepotes ex dilecto fratre excludere, distri-

buendo omnia bona, nedum locis piis, sed etiam conjunctis, & vicinis, eo modo quo fieri solet per eos, quorum domus omnino clauditur, Ideoque credebam quod solum pro prudentis Judicis arbitrio adimplenda essent ea prælegata, quæ verisimiliter per testatricem facta essent, quamvis ad casum superexistentiæ filiorum fratris cogitasset; Ad instar eorum, quæ per DD. habentur ad materiam dictæ *Auth. ex causa*, sive ad alteram *text. in l. si unquam Cod. de revoc. donat.*

Et quamvis dicta conditio *si sine filiis* cum clausula, & *non aliis*, per quam præcisè testantium voluntas probabatur, adjecta esset occasione cujusdam pii legati scilicet 100. pro missis celebrandis, atque regula sit pro exclusione repetitionis, ubi alia legata concepta sunt per periodos separatos perfectam orationem habentes, cum diversitate rerum, & personarum *ut ex theor. Bart. & aliorum in l. in repetendis ff. de leg. 3.* habetur *dec. 530. nu. 6. part. 1. rec. & 541. num. 9. cum sequen. par. 5.* Nihilominus in hac materia spectari debet verisimilis voluntas, quæ ex conjecturis etiam elicitæ primum locum obtinet pro repetitione attendenda, quamvis Juris regulæ contradicant, ut bene *Mantic. de conjectur. lib. 10. tit. 6. num. 25. Menoch. lib. 4. præsumpt. 180. num. 2. & per tot.* apud quos concordantes; Ita autem verisimilitudine, aliisque conjecturis, & facti circumstantiis attentis, clara videbatur voluntas ita non disponendi, quatenus filii ex fratre superessent, quodque conditio occasione unius legati specificata, demonstraret in reliquis voluntatem disponentium; Potissimè inspecta qualitate legati magis pii pro celebratione scilicet missarum in suffragium animæ, ut in specie conditionis si sine filiis adjectæ uni legato, quod censetur in aliis repetita *Bart. in d. l. repetendis circa fin. quem sequuntur Capra cons. 6. n. 3. cum sequen. Mantic. dicto tit. 6. numer. 17. Menoch. dicta præsumpt. 180. num. 21. cum seq.* apud quos concordantes.

Quatenus verò posthumus non nasceretur, tunc licet aliqua non improbabilis dubietas subesse possit, ex motivo cessantis præsuppositi, quod tunc uterque ex peste decedere deberet, adeò ut si Marta cogitasset ad fratris in columen super viventiam, citra periculi occasionem, verisimiliter ita non disposuisset, cum disponendi modus, præsertim distributio vestium, ac suppellectilium erga vicinos, & benevolos, id clarè probaret, Nihilominus durum esse dixi in foro id obtinere, unde propterea reservavi maturius judicium, quando eveniret casus quem puto non esse sequutum, dum amplius de controversia actum non audivi.

VITERBIEN.

SUCCESSIONIS

PRO

MONASTERIO VISITATIONIS

CUM

BUSSIS.

Casus sopitus per concordiam.

De revocatione, seu ademptione contentorum in testamento per subsequentem con-

De LUCA
de
testamentis
et casu
CVI
9